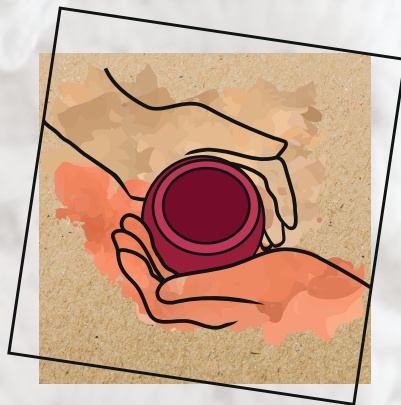

MyHandScraft

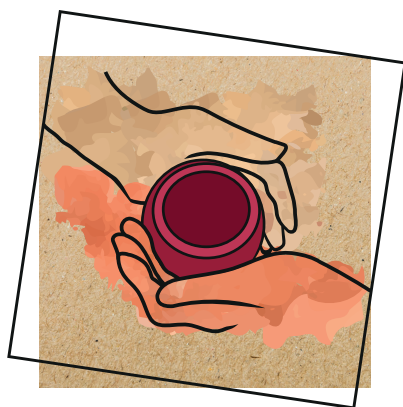
Migrants' Hands & Skills to Create a Future Track

Vadovas suaugusiųjų švietėjams

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

MyHandScraft

Migrants' Hands & Skills to Create a Future Track

Vadovas suaugusiųjų švietėjams

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Turinys

1 Skyrius

Įvadas į holistinį ugdymą

1.1 Pasakojimas	10
1.2 Kūrybinis mąstymas	11
1.3 Abipusis „maieutinis“ metodas (RMA)	12
1.4 Kritinių įvykių metodas.....	12
1.5 Pagrindiniai verslumo įgūdžiai	13
1.6 Mokymasis bendradarbiaujant	13
1.7 Patyriminis mokymasis ir mokymasis per kūrybinę veiklą	14

2 Skyrius

Mokymų įgyvendinimo partnerių šalyse aprašymas

2.1 Dalyvių atrankos ir aktyvaus įsitraukimo gairės.....	16
2.2 Atliktos veiklos pasirinkimas ir aprašymas bei skirtingų ir konkrečiai šaliai būdingų pasirinktų metodų lyginamoji analizė.....	17
I mokymo modulis. Tobulinti bazinius įgūdžius, pagrindines kompetencijas, gerinti socialinę integraciją ir sanglaudą per neformalų švietimą ir nematerialaus paveldo perdavimą	17

II mokymo modulis - Keitimosi žiniomis ir įgūdžiais, susijusiais su rankdarbių tradicijomis, skatinimas	19
III mokymo modulis - skatinti iniciatyvumą ir verslumą siekiant ekonominės integracijos..	22
Įvertinimas	23
Veiklų pritaikymas susijęs su COVID-19 pandemija	24

3 Skyrius

Kaip toliau naudoti metodiką: geroji patirtis, grėsmės ir išmoktos pamokos

3.1. Gerosios praktikos.....	28
3.2. Sunkumai.....	31
3.3. Išmoktos pamokos ir rekomendacijos.....	33

4 Skyrius

Rankdarbių gaminių katalogas	35
------------------------------------	----

1 Skyrius

Įvadas į holistinį ugdymą

Įvadas į holistinį ugdymą

Holistinis švietimo metodas apjungia įvairias neformalias metodikas. Dauguma jų yra interaktyvios ir orientuotos į praktinę veiklą, siekiant skatinti dalijimąsi rankdarbių kūrimo praktika ir kultūriniu paveldu, tokiu būdu skatinant integraciją.

1.1 Pasakojimas

Pasakojimų metodikos yra ypač naudingos siekiant skatinti dalyvių pasidalinimą patirtimi susijusia su kultūriniu paveldu, asmenine ir profesine patirtimi.

Projekto „MyHandScraft“ mokymuose tai tapo labai naudinga priemone pritaikant veiklą bendravimui nuotoliniu būdu. Žemiau pateikti keletas būdų, kaip pasakojimo metodas buvo naudojamas:

- **Siekiant skatinti dalyvius tyrinėti kultūrinį paveldą, palengvinti bendravimą ir dalijimąsi asmenine patirtimi bei jausmais, gerinti dalyvių tarpkultūrinį sąmoningumą.** Pavyzdžiui, pradiniam seminarų Italijoje etape dalyvių buvo paprašyta atsinešti asmeninių daiktų, kurie paskatintų pasakoti asmenines istorijas, taip pat pasidalinti rankdarbių kūrimo metodais, susijusiais su skirtingomis rankdarbių tradicijomis. Kiekvienas dalyvis atsinešė daiktą, susijusį su gimtąja šalimi ir rankdarbių gamyba, apibūdino jį bei sąsajas su savo kultūriniu paveldu, šeimos istorija ir savo gyvenimu. Užsiėmimuose, naudojant pasakojimo metodą, kai kuriose šalyse taip pat buvo naudojamos kortelės su vaizdais, kurių dėka dalyviai galėjo išreikšti savo emocijas, lūkesčius, baimes ir būdus, kuriais galėtų prisidėti prie grupės ir projekto.
- Pasakojimo metodas taip pat buvo naudojamas siekiant nufilmuoti rankdarbių objektų kūrimo procesą kaip „Myhandscraft“ mokymosi dalį. Italijoje, siekiant pasirengti filmavimui, kiekvienas dalyvis užpildė šabloną skirtą apibūdinti rankdarbius. Tai padėjo pasakojant apie jų kūrybos procesą. Šablone buvo pildoma: kūrinio pavadinimas, kokios buvo panaudotos medžiagos, kiekvieno kūrimo etapo aprašymas, kiekvieno etapo nuotraukos, daikto sukūrimo istorija (kaip sugalvojo idėją, kas įkvėpė, koks

buvo kūrybinis procesas), kuo daiktas yra unikalus ir kaip jis apjungia skirtingas kultūras, įskaitant tai, ar ir kaip dalyvius įkvėpė kitų dalyvių kūriniai (rankdarbiai).

- Galiausiai, pasakojimo metodas buvo naudojamas kuriant asmeninius dalyvių darbų rinkinius. Darbų rinkinio šablonas buvo sukurtas taip, kad dalyviai turėjo nuosekliai susieti savo asmeninę istoriją, darbo istoriją ir kultūros paveldą su savo produktais, paslaugomis ir kūrybos stiliumi. Kitaip tariant, jų darbų rinkinys tapo tam tikra metaforine knyga, pasakojančia jų istoriją per tekstą ir vaizdus, kaip ir kodėl jie pradėjo gaminti rankdarbius.

1.2 Kūrybinis mąstymas

Kūrybinis mąstymas yra veiksmingas metodas, leidžiantis rasti novatoriškus įsisenėjusių problemų sprendimus, atliekant įvairią protinę veiklą ir kuriant rankdarbius, siekiant paskatinti naujas idėjas. Ši metodika buvo naudojama seminaruose ir buvo reikšminga kuriant rankdarbių idėjas (II mokymo paketas) ir verslumo idėjas (III mokymo paketas). Verslo srityje tvariems pokyčiams reikalingos naujovės ir kūrybiškas procesų, išteklių ir rinkų suvokimas. Skatinant dalyvių kūrybinį mąstymą buvo ypač naudingos šios dvi veiklos:

- Veikla “tai nėra rašiklis” skatino dalyvius mąstyti kitaip ir ieškoti naujų, netikėtų sprendimų. Dalyviai turėjo pasirinkti daiktą ir ieškoti visų galimų alternatyvių to objekto panaudojimo būdų.
- De Bono „šešių skrybėlių“ metodas buvo naudojamas dalyvių kūrybiniame procese formuluojant kūrybinę idėją, skatinant jų kūrybinį mąstymą: kiekvienas dalyvis turėjo pasirinkti problemą/spragą, kurią norėjo išspręsti, ir panaudojo kiekvieną De Bono „šešių skrybėlių“ metodo vaidmenį. Dalyviai analizavo faktus, emocijas, idėjos realizavimo ypatumus, riziką, naudą ir naujas galimybes, norėdami rasti kūrybingų ir novatoriškų sprendimų, kuriuos būtų galima paversti verslu ar kūrybine idėja. Taip dalyviai išmoko kūrybiškumą suvokti kaip žmogaus įgūdį, o ne išskirtinį talentą.

1.3 Abipusis „maieutinis“ metodas (angl.: Reciprocal maieutic approach (RMA))

Šis metodas buvo ypač naudojamas Italijoje, siekiant įtraukti dalyvius kaip aktyvius asmenis, turinčius tam tikrą patirtį. Abipusis „maieutinis“ metodas yra dialektinis metodas, kurį 50-aisiais sukūrė Danilo Dolci. Metodas yra naudojamas siekiant įgalinti bendruomenes, skatinant tarpusavio dalijimąsi ir kūrybinį mąstymą grupėje. Italijoje ši metodologija buvo taikoma specialiai tam skirtame seminare, kuriame diskusijų apskritojo stalo metu buvo skatinamas dalijimasis mintimis apie meno ir kultūros paveldo reikšmę, taip pat meno, kultūros paveldo ir tradicijų santykį bei dalijimasis gerosiomis praktikomis kuriant rankdarbius kaip kultūrinio paveldo dalį. „Maieutikos“ seminare asmenys buvo kviečiami apmąstyti ir atsiskleisti kitiems, taip pradėdami kelionę kupiną atradimų, analizės, eksperimentų ir kolektyvinio kūrybinio mokymosi.

1.4 Kritinių įvykių metodas

Kritinių įvykių metodiką pateikė Margalitas Cohenas Emerique, siekiant didinti kultūrinį sąmoningumą, sutelkiant dėmesį į kultūrinius sukrėtimus, tai yra vidinį konfliktą, kurį sukelia sąveika su tomis kultūriškai skirtingomis situacijomis, įvykiais ar žmonėmis, kurie kvestionuoja mūsų požiūrį į lytį, amžių, etninę kilmę, erdvę, laiką ir pan., todėl sukelia teigiamas ar neigiamas emocines reakcijas. Kultūriniai skirtumai, pasak Coheno Emerique'o, sukelia kritinius įvykius: nesusipratimus tarp skirtingų kultūrinių sistemų. Ši veikla atskleidė daug skirtingų dalyvių reakcijų į kultūriškai skirtingus dalykus.

Pavyzdžiui, Italijoje ir Kipre ši veikla buvo vykdoma naudojant provokuojančius vaizdus. Kiekvienas dalyvis peržiūrėjo visus pateiktus paveikslėlius (nuotraukas) ir išsirinko tą, kuris sukėlė emocinę reakciją. Dalyviai apibūdino tai, ką matė ir jautė, remdamiesi savo išsilavinimu ir kultūra. Tai padidino dalyvių supratimą apie vienas kito vertybes ir kultūrinius pagrindus, taip pat paskatino diskusijas ir gerino tarpusavio supratimą tokiomis aktualiomis temomis kaip lyčių lygybė, nuostatos dėl lyties, religijos ir kt.

Dalyviai bandė pažvelgti atsisakant išankstinių nuostatų, tyrinėjo vertybes ir normas.

1.5 Pagrindiniai verslumo įgūdžiai

Dalyviai buvo pakviesti apmąstyti savo asmenines svajones ir tikslus bei būtinus bendruosius gebėjimus, reikalingus sėkmingoms verslumo idėjoms įgyvendinti. Atliekant interaktyvias veiklas, dalyviai aptarė tokius klausimus kaip: kokia yra verslininkui būdinga mąstysena? Ką vadiname bendraisiais gebėjimais ir kodėl jie yra svarbūs? Kas yra socialinis verslas ir kuo jis skiriasi nuo įprasto verslo? Kokia yra geriausia praktika socialinio verslo srityje vietos kontekste ir kodėl ji buvo sėkminga? Kokie mitai apie verslumą? Kas yra startuolis ir kodėl startuoliai žlunga? Kas yra vertės pasiūlymas? Kaip gauti finansavimą norint pradėti verslo projektą?

Verslumo modulio metu dalyviai taip pat sukūrė:

- **Veiksmų planus**, skirtus formuluoti nuoseklias verslo idėjas. Dalyviai buvo skatinami formuluoti nuoseklias verslo idėjas naudojant „Design Thinking“ metodikas: apibrėžiant iššūkį ir kuriant veiksmų planus.
- **Asmeniniai kūrybiniai darbų rinkiniai**, skirti dalyvių asmeninių rankdarbių, paslaugų ir kūrybinių gebėjimų pristatymui.

Projekto partneriai sukūrė keletą šablonų - veiksmų planui ir darbų rinkiniui/aplankui (daugiau informacijos rasite 2.2 skyriuje).

1.6 Mokymasis bendradarbiaujant

Mokymasis bendradarbiaujant apima bendrų tikslų siekimą dirbant mažose mišrioje grupėje ir mokantis vieniems iš kitų. Ši metodika buvo naudojama visuose seminaruose skatinant dalyvių aktyvų dalyvavimą ir keitimąsi žiniomis bei naudojamomis rankdarbių technikomis. Konkrečiai, dalyviai bendradarbiavo rengdami veiksmų planą remdamiesi bendru šablonu. Kai kuriais atvejais jie bendradarbiavo kurdami rankdarbius. Kitose šalyse, kur dirbtuvės/seminarai buvo vykdomi internetu ar išlaikant fizinį atstumą, dalyviams buvo suteikta daug galimybių apibūdinti savo kūrybinį darbą ir savo rankdarbių kūrimo procesą, taip suteikiant galimybes produktyviai pasidalinti rankdarbių technika ir idėjomis. Pavyzdžiui, Anglijoje dalyviai parodė vienas kitam, kaip rišti makramė mazgus, naudojant savo makramė. Tai taip pat padėjo įveikti kalbos ir kultūros barjerus.

1.7 Patyriminis mokymasis ir mokymasis per kūrybinę veiklą

Patyriminis mokymasis apima mokymosi veiklą, pagrįstą praktika ir atlikimu. Mokymų „MyHandScraft“ metu buvo naudojami „minčių lietus“ pratimai ir fizinė veikla siekiant paskatinti dalyvių susipažinimą ir pasitikėjimą vienas kitu. Tačiau pagrindinė „MyHandScraft“ užsiėmimų patirtinė edukacinė priemonė - rankdarbių sukūrimas. Meninė raiška tapo tarpkultūrinio susitikimo ir pažinimo priemone. Tai buvo viso mokymosi kelio pagrindas. Kūrybos dėka dalyviai galėjo atrasti skirtumus ir panašumus tuo pačiu metu, ir tai tapo puikia priemone pagerinti jų tarpusavio priėmimą ir pripažinti įvairovės vertę. Saviraiškos laisvė mokymosi aplinkoje patiko daugeliui dalyvių, nes jie buvo skatinami išreikšti savo mintis, kūrybiškai ir tyrinėjant. Menas taip pat tapo priemone, kuria naudodamiesi dalyviai apmąstė savo profesinį kūrybinį kelią: jų darbų rinkinys tapo grafine ir kūrybine priemone, naudojama šiems apmąstymams skatinti. Tai padėjo dalyviams apibūdinti pagrindines savo kūrybos savybes ir pristatyti ją plačiajai visuomenei.

2 Skyrius

Mokymų įgyvendinimo partnerių šalyse aprašymas

Mokymų įgyvendinimo partnerių šalyse aprašymas

2.1 Dalyvių atrankos ir aktyvaus įsitraukimo gairės

Kiekvienoje projekto partnerių šalyje buvo siekiama pakviesti į mokymus 15 dalyvių, turinčių ankstesnės patirties rankdarbių srityje: 10 migrantų ir 5 vietinius gyventojus. Šį tikslą pavyko pasiekti iš dalies - dėl sunkumų, kuriuos sukėlė COVID-19 pandemija, trukdžiusi aktyviai dalyvauti veiklose.

Dalyvių priėmimas buvo pagrįstas jų motyvacija dalyvauti mokymuose. Kviečiant dalyvius migrantus taip pat buvo svarbu jų turimi įgūdžiai gaminant rankdarbius ir noras įgyti daugiau patirties, žinios apie su jų gaminamais rankdarbiais susijusį paveldą ir noras tai naudoti kaip socialinės įtraukties ir ekonominės integracijos priemonę. Vietiniams besimokantiejiems buvo taikomi šie kriterijai: motyvacija tarpkultūriniam bendradarbiavimui panaudojant savo rankdarbių gamybos įgūdžius ir gebėjimas aktyviai prisidėti prie besimokančių migrantų ir pabėgėlių kvalifikacijos kėlimo. Dalyviai taip pat privalėjo turėti bent šiek tiek anglų arba vietinės kalbos žinių.

Renkant dalyvius, buvo atsižvelgta ir į rankdarbių sritį. Visose šalyse projekto partneriai stengėsi suderinti įvairius rankdarbių metodus su jų gamybai reikiamų priemonių prieinamumu ir bendradarbiavimo veiklos galimybe. Todėl jie stengėsi susitelkti į 2-3 rankdarbių technikas, kad būtų užtikrintas produktyvesnis keitimasis patirtimi.

Projekto partneriai daugiausia stengėsi pritraukti žmones, kurie įsitvirtino (arba to siekė) šalyje. Vienas iš mokymų tikslų buvo užmegzti bendradarbiavimą ir ryšius tarp vietinių gyventojų ir migrantų, o tai būtų sunku padaryti, jeigu dalyvių dauguma būtų žmonės, kurie numatę išvykti iš šalies.

Atrankos procesas buvo vykdomas tiesiogiai bendraujant per partnerių vietinius tinklus ir siunčiant kvietimus. Asmenys, kurie dalyvavo anksčiau vykusiame tyrime, skirtame išanalizuoti esamą situaciją, taip pat buvo pakviesti dalyvauti mokymuose.

2.2 Atliktos veiklos pasirinkimas ir aprašymas bei skirtingų ir konkrečiai šaliai būdingų pasirinktų metodų lyginamoji analizė

I mokymo modulis. Tobulinti bazinius įgūdžius, pagrindines kompetencijas, gerinti socialinę integraciją ir sanglaudą per neformalų švietimą ir nematerialaus paveldo perdavimą.

Pirmasis mokymų projekto partnerių šalyse modulis buvo skirtas skatinti tarpkultūrinį bendradarbiavimą ir paveldo perdavimą per neformaliojo švietimo veiklą, kuria siekiama sukurti bendradarbiavimo atmosferą ir palengvinti dalijimąsi rankdarbių tradicijomis ir metodais.

Pirmasis seminaras buvo skirtas dalyvių sutikimui ir supažindinimui su projekto veiklomis: projekto partneriai, įgyvendinantys projektą savo šalyse, pristatė projektą, mokymų tikslą ir kiekvieno modulio turinį, projekto svetainę ir e-mokymosi programą. Daugumoje šalių dalyviai buvo paprašyti išsakyti lūkesčius bei nuogastavimus, atliko kitas grupių formavimo užduotis, siekiant sukurti gerą darbinę aplinką ir bendradarbiavimo atmosferą.

Kipre daugiausiai dalyvių buvo iš Filipinų, Irano, Nigerijos ir Kipro. Italijoje buvo įvairaus amžiaus žmonių iš Nigerijos, Burkina Faso, Afganistano, Gambijos, Čilės, Argentinos, Dramblio Kaulo Kranto ir Italijos. Graikijoje visos dalyvės buvo jaunos mergaitės nuo 15 iki 19 metų iš Kongo Demokratinės Respublikos, Somalio, Afganistano, Irano ir Kurdistanų. Lietuvoje pirmajame susitikime dalyvavo septyni migrantai iš Rusijos, Lenkijos, Armėnijos, Libano, Ukrainos ir aštuoni tautinių mažumų atstovai. JK seminare dalyvavo asmenys iš Albanijos, Afganistano, Egipto, Irako, Gambijos, Zimbabvės, Pakistanų, Rusijos ir Eritrėjos.

Šio modulio seminarai paprastai projekto partnerių šalyse buvo pradėti aktyviomis veiklomis, kuriomis siekiamas paskatinti dalyvius patogiau jaustis, ugdyti priklausomybės grupei jausmą ir pasitikėti vienas kitu. Pavyzdžiui, JK vedantieji naudojo dėmesingumo korteles, kad paskatintų dalyvius išsakyti asmeninius interesus ir papasakoti savo istorijas, o Italijoje - labai vaizdingomis stalo žaidimo „Dixit“ kortelėmis, kad paskatintų dalintis baimėmis ir lūkesčiais. Šie seminarai daugiausia buvo skirti neformaliajai veiklai, kuria siekiama skatinti tarpkultūrinį bendradarbiavimą ir įgyti tarpkultūrinių įgūdžių. Dauguma projekto partnerių naudojo **pasakojimo metodą**, kurio metu buvo pasakojamos asmeninės istorijos, susijusios su dalyvių kultūros paveldu, kartais naudojant asmeninius daiktus.

Lietuvoje dalyviai atsivežė rankdarbius iš namų ir pristatė savo darbus, dalijosi rankdarbių technika ir aptarė kultūrinius skirtumus, tradicijas, rankdarbių panašumus ir skirtumus. Italijoje dalyviai atsinešė daiktus, siejančius juos su jų kūryba ir gimtąja šalimi, ir dalyvavo seminare pagal „Maieutic“ metodą apie meno ir kultūros paveldo prasmę. Visose projekto partnerių šalyse mokymų metu vedantieji paaikškino bendras **tarpkultūrinio dialogo ir socialinės sanglaudos** sampratas, siekiant skatinti tarpkultūrinį bendradarbiavimą ir paveldo perdavimą. Dalyviai buvo supažindinti su Margalit Cohen-Emerique kritinių įvykių metodu, bei atliko su tuo susijusias užduotis. Pavyzdžiui, Kipre dalyviai pasidalino labiausiai šokiruojančia ir keisčiausia patirtimi, kuri jie patyrė viešnagės Kipre metu, bei lankantis kitose šalyse. Užsiėmimuose vykusiuose Italijoje dalyviai turėjo pasirinkti labiausiai provokuojantį vaizdą (iš pateiktų), bei buvo surengta grupinė diskusija apie pasirinkimo priežastis, susijusias prasmes bei vertybes.

Daugumoje šalių dalyviai taip pat ugdė **kūrybinio mąstymo** įgūdžius, norėdami pasirengti kito mokymosi dalies veikloms. Pavyzdžiui, Lietuvoje ir Graikijoje šiame etape buvo naudojamos kūrybinio mąstymo metodikos, skatinančios sugalvoti objektų, kurie bus kuriami II mokymosi modulio metu, koncepciją. Paskutinėje šio mokymosi dalyje dalyviai pradėjo vystyti idėjas ir dalintis praktinėmis mintimis apie rankdarbius, prie kurių jie ketino dirbti. Pirmasis modulis taip pat buvo naudingas norint įvertinti dalyvio pradinius įgūdžius ir žinias.

II mokymo modulis - Keitimosi žiniomis ir įgūdžiais, susijusiais su rankdarbių tradicijomis, skatinimas

Antrasis mokymo modulis buvo skirtas rankdarbių įgūdžių ir žinių tobulinimui keičiantis tarpkultūriniais metodais ir tradicijomis. Šis patirtinio mokymosi modulis apėmė praktinį rankdarbių produktų kūrimą kurio metu vietos gyventojai ir migrantai bendradarbiavo ir dalinosi patirtimi. Šios mokymų dalies trukmė visose šalyse partnerėse buvo skirtinga dėl vidinių organizacinių priežasčių ir COVID - 19 pandemijos poveikio, dėl kurio daugumoje organizacijų projekto partnerių nebuvo leidžiama keliems dalyviams vienu metu dirbti kuriant tą patį objektą. Nepaisant to, kad bendradarbiavimas vyko nuotoliniu būdu, projekto partneriai užtikrino kitų metodikų, pavyzdžiui, pasakojimo, naudojimą, siekiant kuo labiau išsaugoti pirminę projekto idėją ir tikslus.

Kipre šis modulis buvo įgyvendinamas nuo 5 iki 10 susitikimo. Prieš prasidedant veiklai, Kipro organizacija GrantXpert (GX) su dalyviais aptarė jų pageidavimus rankdarbiams atlikti, mokymosi lūkesčius ir tikslus. Jie visi nusprendė dirbti su medžiagų perdirbimu ir sužinoti daugiau apie Lefkaros nérinius (arba Lefkaritika). Todėl vedantieji supažindino dalyvius su Lefkaros nériniais ir jų istorija, ir mokė kaip gaminti knygų žymeklius. Daugelis dalyvių apjungė savo žinias ir įgūdžius kurdami rankdarbius, pagrįstus savo šalies ir kultūros tradicijomis. Vėliau dalyviams buvo parodyta, kaip iš atliekų sukurti perdirbamus produktus. Buvo naudojamas senas popierius, žurnalai, laikraščiai ir kita medžiaga, kurią atsinešė iš savo namų, ir sukūrė popierines gulbes. Atliekant šią veiklą, buvo skatinamas supratimas apie aplinkos saugojimą ir perdirbtų produktų pakartotinį naudojimą. Seminaro pabaigoje dalyviai

atsinešė savo pagamintus rankdarbius ir pristatė juos kitiems dalyviams.

Italijoje šis mokymo modulis buvo įgyvendinamas nuo 5 iki 10 užsiėmimo ir vyko pakaitomis su III mokymosi modulio veikla. Dėl perėjimo prie internetinio mokymosi taikant COVID-19 apribojimus, kiekvienas dalyvis suplanavo ir sukūrė savo individualų rankdarbį. Dalyviai pasidalijo pasakojimais apie pasirinktus rankdarbius su kitais dalyviais, taip pat naudojamomis technikomis, diskutavo apie gerąsias praktikas, tradicinius metodus ir asmeninę patirtį gaminant rankdarbius. Kol dalyviai gamino savo rankdarbius, CESIE darbuotojas filmavo, kurių metu paprašė dalyvių papasakoti savo kūrybinį procesą. Dalyviai taip pat užpildė savo rankdarbių kūrimo pasakojimo šabloną, kuriame buvo nurodoma: kūrinio pavadinimas, objekto istorija, naujoviškos savybės, sintezės/tarpkultūrinės ypatumai, materialus ir kūrybinis procesas. Užpildyti šablonai palengvino dalyvių pasakojimą apie jų individualius rankdarbius susitikimų internete metu. Be darbo su kūriniais, Italijoje šio modulio metu taip pat buvo naudojami kiti kūrybinio mąstymo metodai - „tai nėra tušinukas“ ir Edwardo De Bono „šešių mąstymo skrybėlių“ metodas, kurios pagrindinis tikslas buvo rasti kūrybinius sprendimus asmeniniam ar profesiniam iššūkiui įveikti.

Graikijoje dalyviai dirbo trijose skirtingose srityse: siuvimo, mezgimo ir papuošalų gamybos. Seminaruose dalyvavusios moterys įgijo naujų įgūdžių, kaip pasigaminti drabužius ir kitus aksesuarus, kurie galėtų padėti susirasti darbą ar pradėti verslą. Sukurti produktai simbolizuoja ne tik tradicijų ir technikos, bet ir kultūrų bei žmonių bendrystės ir integracijos jausmą. Siuvimo dirbtuvėse dalyvės mokėsi pagrindinių ir pažangių siuvimo būdų mašina ir rankomis, kaip teisingai išmatuoti ir pasirinkti tinkamus audinius, kaip naudoti pavyzdžius ir susikurti savo modelius, kaip organizuoti savo darbą, kaip bendradarbiauti su kitomis moterimis ir dalytis žiniomis bei įgūdžiais. Dalyvėms buvo pateikta instrukcija, kaip sukurti objektą, ir jos pagamino krepšius, pieštukų dėklus, rankines, plaukų juostas. Mezgimo dirbtuvėse dalyvės mokėsi pagrindinių mezgimo būdų ir gamino mažas rankines ir šalikus. Juvelyrikos dirbtuvėse dalyvės buvo supažindintos su pagrindinėmis technikomis ir įrankiais, reikalingais norint sukurti gražius papuošalus, naudojant metalines vielas ir karoliukus.

JK antrasis mokymo paketas buvo įgyvendinamas 4 – 8 užsiėmimų metu, bendradarbiaujant ir kartu kuriant šešiakampę „Origami“ dovanų dėžutę ir „Origami“ drugelius. Vėliau vedantysis supažindino dalyvius su makramė: naudojamomis jų gamybai medžiagomis, istorija ir pagrindiniais

makramė mazgais. Dalyviai pasirinko pagaminti klasikinio dizaino augalų laikiklius. Dalyviams geriau pažinus vienas kitą ir labiau pasitikint, jie pasidalino mintimis apie tai, ką norėtų sukurti kartu su kitais. Kilo daug idėjų, pavyzdžiui, iš senų marškinėlių austi kilimėlius, gaminti ramadano žibintus, kurti neįprastus kalėdinius atvirukus. Vėliau vedantysis dalyvius pamokė keletą akmenukų dažymo būdų. Atsižvelgiant į reikalavimus, susijusius su COVID-19, kiekvienas dalyvis turėjo savo dažymo komplektą ir įrankius. Kiekviename rinkinyje buvo pateiktas bukletas su instrukcijomis bei įvairiomis idėjomis, kaip susikurti savo gerumo akmenukus.

Lietuvoje antrasis mokymo modulis yko nuo 4 iki 9 seminaro. Pirmiausia, dalyviai pristatė savo rankdarbių idėjas, daugiausia apimančias mezgimo ar nėrimo būdus, kuriuos naudojo kurdamos kepures, šalikus, sages, pirštines ir nertas servetėles. Artėjant Kalėdoms, dalyviai taip pat nusprendė paruošti snaigių, eglių, angelų ir kitų kalėdinių dekoracijų karpinių trafaretus. Vieni karpiniai buvo įrėminami, o kiti buvo priklijuoti ant langų, kitus paliko atviručiu puošimui. Dalyviai vieni kitus mokė karpinti trafaretus, nes kai kurie iš jų turėjo didelę šios technikos patirtį, kuri reikalauja daug kruopštaus darbo ir kantrybės. Jie taip pat nusprendė pagaminti kalėdinius pasveikinimus: atvirutėms gaminti buvo naudojamas spalvotas, blizgus popierius, specialios žirklės, spalvotos juostelės, popieriaus juostelės ir ankstesnių užsiėmimų metu paruošti karpiniai tokie kaip snaigės, angelai, varpeliai ir kt. Mokymų pabaigoje dalyviai pristatė savo rankdarbius ir aptarė savo darbus.

Apibendrinant galima teigti, kad mokymų metu buvo naudojama daug skirtingų metodikų, kurios buvo naudojamos įvairiose kultūrose. Kaip pabrėžta dalyvių atsiliepimuose, labiausiai jie buvo patenkinti santykiais, kuriuos jie užmezgė per seminarus, ir naujais įgūdžiais, kuriuos jie įgavo mokymų metu. Vertinimas pabrėžė, kad visi jie tobulino savo įgūdžius ir įgijo naujų techninių kompetencijų, kurias gali naudoti kasdieniniame gyvenime; jie jaučiasi lengviau bendraujantys su kitataučiais ir labiau motyvuoti dirbti rankdarbių srityje. Pažymėtina, kad jie taip pat yra labiau motyvuoti bendradarbiauti su menininkais ir amatininkais iš skirtingų kultūrinių sluoksnių.

III mokymo modulis - skatinti iniciatyvumą ir verslumą siekiant ekonominės integracijos

Trečiasis mokymo modulis buvo skirtas parengti veiksmų planus, siekiant dalyvių rankdarbių gamynos įgūdžius paversti potencialiomis verslo idėjomis, ir asmeninius darbų rinkinius, skirtus reklamuoti savo profesiniams įgūdžiams. Šis modulis buvo įgyvendinamas labai panašiai visose projekto partnerių šalyse. Pirmiausia dalyviai buvo supažindinti su modulio turiniu ir diskutavo apie startuolius, socialinį verslą, verslumo, vertės pasiūlymo, pagrindinių verslumo įgūdžių ir benrųjų gebėjimų sąvokas.

Kuriant veiksmų planą buvo naudojama grupinė „minčių lietaus“ metodika, kurios metu dalyviai apsiibrėžė problemą, kurią jie norėjo išspręsti, ir jos sprendimą (= verslumo idėją). Vėliau dalyviai dirbo individualiai arba grupėse ir kūrė veiksmų planą, kurio tikslas buvo išbandyti savo idėją. Dauguma projekto partnerių naudojo projekto koordinatoriaus sukurtą šabloną, pritaikytą temai (Tarpkultūrinis rankdarbis) ir dalyvių kompetencijos lygiui. Šablone turi būti pateikta: idėjos pavadinimas, pagrindinė idėja/ idėjos siūloma vertė, poreikiai, kuriuos siekiama patenkinti, grupės narių stipriosios savybės ir talentai, galintys paversti idėją sėkminga, novatoriškas idėjos pobūdis, kaip idėja sujungia skirtingų kultūrų metodus ir tradicijas. Dalyviai turėjo plėtoti verslumo projektą, projekto komunikacijos ir sklaidos kanalus, projekto finansinį tvarumą, projekto sėkmės vertinimo rodiklius. Italijoje veiksmų planai buvo sukurti grupėmis, poromis arba individualiai, atsižvelgiant į dalyvių poreikius (neraštingumą, paramos poreikį) ir norus. Kipre ir Lietuvoje partneriai pasirinko naudoti gerai žinomą verslo modelio kūrimo metodą „Verslo modelio drobė“ (Business model canvas), kuris skirtas tiems patiems tikslams, kaip ir daugelis turimų verslo idėjos kūrimo metodų.

Darbų rinkinio sukūrimui kiekvienas dalyvis, naudodamas vedančiųjų pasiūlytą šabloną, sukūrė savo asmeninį aplanką. Mokymų metu dalyviai buvo mokomi kaip užpildyti kiekvieną šablono skyrių bei pasidalinti jo turiniu su kitais grupės nariais.

Šablone buvo: nuotrauka/ logotipas, pavadinimas/meno rūšies pavadinimas, trumpa biografija, citata/šūkis, paslaugų sąrašas, produktų sąrašas, pavyzdinio produkto paveikslėlis ir aprašymas, stiliaus aprašymas, paveikslėliai ir įvairių rūšių gaminių aprašymas, asmeninė/profesinė istorija,

nuorodos, kontaktinė informacija. Kiekvienas dalyvis galėjo pritaikyti aplanką savo poreikiams pridedant, pašalinant ir (arba) keičiant skyrių tvarką.

Įvertinimas

Paskutinė mokymų dalis buvo skirta veiklų įvertinimui. Tai buvo naudinga siekiant įvertinti išbandomus metodus, atliekant bet kokias reikalingas korekcijas ir prisidėjo prie šiame mokymo vadove pateiktų gerosios praktikos pavyzdžių bei aprašytų „išmoktų pamokų“ ir pateiktų rekomendacijų. Vertinimo veikla buvo naudinga norint įvertinti mokymo programos naudingumą ir pridėtinę vertę, socialinį seminarų poveikį, pasikeitusią dalyvių motyvaciją ir požiūrį, dalyvių pasirengimą ir norą tapti teigiamais vaidmens modeliais perduodant įgytas žinias ir įgūdžius.

Vertinimas buvo atliktas formaliais ir neformaliais metodais. Formalios vertinimo priemonės: sąrašai su parašais, kuriuose registruojamas dalyvavimas, pirminis klausimynas, skirtas rinkti informaciją apie dalyvių pasirengimą, vidurio laikotarpio klausimynas ir galutinis klausimynas, skirtas mokymosi pažangai stebėti. Neformalios priemonės apėmė veiklas, kuriomis dalyviai buvo skatinami aktyviai dalintis idėjomis, suvokimu, emocijomis ir jausmais. Šios tipo veiklos buvo atliekamos visų mokymų metu, paprastai kiekvienos sesijos pabaigoje. Pavyzdžiui, „Blobo medžio“ metodas buvo naudojamas kai kuriuose mokymuose kaip įrankis dalyviams stebėti savo emocijas ir jausmus. Italijos organizacija CESIE taip pat sukūrė dalyviams skirtą užrašų knygelę, kurioje jie galėjo rašyti bet kokią informaciją, savo jausmus ar pasiekimus. Kurso pabaigoje šiek tiek laiko buvo skirta atviram pasidalijimui apie išpūdžius ir patirtį. Kai kuriose šalyse dalyvių buvo paprašyta aptarti mažose grupelėse ir vėliau pasidalinti savo nuomone su likusia grupe. Kitas metodas - trumpo, rašytinio teksto apie veiklų vertinimą parengimas.

Įgyvendinant seminarus, visose projekto partnerių šalyse buvo naudotos įvairios priemonės, **siekiant užtikrinti aktyvų dalyvių įsitraukimą**. Tai apima veiklos pritaikymą dalyviams pagal šiuos aspektus:

- **Skaitmeninio raštingumo ir turimos techninės įrangos lygis:** kai kuriose šalyse skaitmeninis raštingumo lygis buvo vidutiniškas ar žemas. Šalyse, kur veikla buvo vykdoma internetu, daugelis dalyvių rašė popieriuje, o ne naudodamiesi skaitmeniniais įrankiais („Google PowerPoint“, „Word“ ir kt.). Vedantieji

vėliau perkėlė surinktą informaciją į parengtus šablonus. Kai kuriems dalyviams buvo suteikta papildomo laiko ir individuali parama.

- **Kalbiniai poreikiai:** siekiant užtikrinti, kad dalyviai suprastų temas ir užduotis, tam tikrais atvejais reikėjo nuoseklaus vertimo ir/arba naudoti paprastą kalbą.
- **Laiko ir tvarkaraščio poreikiai:** pasirodė, kad yra svarbu prisitaikyti prie dalyvių laiko planavimo poreikių ir galimybių dalyvauti, susijusių su šeimos ir darbo įsipareigojimais, kuriuos sustiprino COVID-19 pandemija. Todėl visi projekto partneriai iš anksto derino su dalyviais jiems tinkamą laiką dalyvauti mokymuose. Pavyzdžiui, JK kai kurios moterys susitikdavo tuo metu, kai vaikai buvo mokykloje (10–14). Tai padėjo mokyklinio amžiaus vaikų motinoms ugdyti punctualumą. Lietuvoje mokymų tvarkaraščiai buvo „suspausti“, 2 seminarai per dieną, dalyviai buvo suskirstyti į 3 grupes.
- **Vietos poreikiai:** taip pat pasirodė, kad vietos pasirinkimas lemia dalyvių dalyvavimą. Didžiojoje Britanijoje organizacija „Dacorum savanoriškos tarnybos taryba“ (Dacorum Council for Voluntary Service) sugebėjo nuvežti vedančiuosius ir mokymų medžiagą bei reikalingas priemones prieglobsčio prašytojams ir suorganizuoti vietinę kaimo salę užsiėmimams. Taigi, prieglobsčio prašytojai galėjo visapusiškai dalyvauti, nesijaudindami dėl kelionės išlaidų ar baimės prarasti maitinimą. Lietuvoje dalyviams buvo kompensuojamos kelionės išlaidos.

Siekiant užtikrinti nuolatinį dalyvavimą, taip pat buvo svarbi ir tolimesnių užsiėmimų organizavimas bei komunikacijos veikla. Organizatoriai siuntė priminimus apie užsiėmimus ir dažnai tikrino, ar nėra abejonių ir ar reikia papildomo individualaus palaikymo dalyviams.

Veiklų pritaikymas susijęs su COVID-19 pandemija

Padėtis visose penkiose projekto partnerių šalyse įgyvendinant mokymus ir vyriausybių taikomi apribojimai siekiant kovoti su COVID-19 sukelta ekstremalia situacija kėlė iššūkį rengiant tiesioginius mokymus: mokymų kokybė turėjo išlikti aukšta, tačiau tuo pat metu turėjo būti užtikrinta visų - tiek suaugusiųjų švietėjų, tiek dalyvių - apsauga ir saugumas. Dėka internetinės mokymo programos (IO3) pasiūlytų metodikų vedantieji galėjo greitai persiorientuoti ir surengti seminarus internetiniu būdu ir/arba lauke. Tai sukėlė tam tikrų nenumatytų veiklos vėlavimų ir dalyvių „iškritimų“, kurie susiję su pagrįsta užkrėtimo baimė, finansiniais sunkumais ir atsiradusiais įsipareigojimais šeimai, technologinės įrangos ir interneto trūkumais. COVID-19 pandemija buvo pagrindinė kliūtis norint pasiekti visapusišką dalyvių bendradarbiavimą, nes tai trukdė dalintis turimais įgudžiais ir žiniomis neturint galimybės organizuoti tiesioginių susitikimų kuriant rankdarbius. Nepaisant pandemijos keliamų iššūkių, naudojamos priemonės ir metodikos pasirodė esančios labai veiksmingos ir lanksčiai pritaikomos. Projekto partneriai susidūrė su šiais sunkumais:

- Veiklų perkėlimas į lauką arba jų atlikimas internetiniu būdu.
- Prevencijos priemonės būnant patalpose ir personalo testavimas prieš susitikimus.
- Kai kurių ar visų rankdarbių kūrimo veiklų atšaukimas ar pakeitimas.
- Bendros / grupinės neformalios veiklos modifikavimas.
- Internetinės veiklos pritaikymas atsižvelgiant į dalyvio skaitmeninį raštingumą.

3 Skyrius

**Kaip toliau naudoti metodiką:
geroji patirtis, grėsmės ir
išmoktos pamokos**

Kaip toliau naudoti metodiką: geroji patirtis, grėsmės ir išmoktos pamokos

Remdamiesi dalyvių vertinimu ir suaugusiųjų švietėjų pastebėjimais įgyvendinant mokymus projekto partnerių šalyse, partneriai identifikavo keletą geros praktikos pavyzdžių, grėsmių ir išmoktų pamokų, ir visa tai gali būti naudinga toliau naudojant metodikas.

3.1. Gerosios praktikos

Pagrindinė geroji mokymų “MyhandScraft” patirtis:

■ Dalyvių tinklaveikos ir žinių mainų skatinimas.

Daugelis dalyvių pabrėžė tinklaveikos (Facebook) galimybę kaip vieną iš naudingiausių mokymų aspektų. Dauguma iš dalyvavusių asmenų ieškojo galimybės susisiekti su kitais kolegomis ir patekti į kūrybinę aplinką. Be to, dalyvimas esant skirtingų tautybių ir iš skirtingų pasaulio regionų, padidėjo apsikeitimo patirtimi galimybės ir išsiplėtė dalyvių kūrybinis „žodynas“. Pažymėtina, kad penki dalyviai iš Italijos taip pat pareiškė norą įkurti daugiakultūrį rankdarbių kūrėjų kolektyvą ir pasinaudojo veiksmų plano veikla, kad pradėtų kloti savo novatoriškos verslumo idėjos pagrindą, kurį greičiausiai įgyvendins artimiausiu metu. Graikijoje labiausiai patyrę dalyviai dažnai gelbėdavo kitus. Nesvarbu, ar reikia techninės patirties, kūrybinių patarimų ar praktinės pagalbos, dalyviai ėmėsi vadovaujančio vaidmens padėdami savo grupės kolegoms sėkmingai tęsti procesą. Vietiniai rankdarbių gamintojai taip pat įsipareigojo susitikti su dalyviais, jie skatino juos mokytis ir davė patarimų bei pasiūlymų naudojant rankdarbių gamybos būdus. JK dalyviai veiklas atliko patalpose, taip pat ir su kitais rankdarbių gamintojais, o tai padėjo formuoti komandą ir ugdyti socialinius įgūdžius.

■ Visų dalyvaujančių žmonių tarpkultūrinis jautrumas ir tarpkultūrinių įgūdžių tobulinimas už rankdarbių srities ribų.

Visi mokymuose dalyvavę žmonės parodė tarpkultūrinį jautrumą tobulino savo tarpkultūrinius įgūdžius ne tik rankdarbių srityje.

Pavyzdžiui, Graikijoje kalbos tandemas buvo pradėtas spontaniškai. Graikiški, arabiški, anglų, farsi, urdu žodžiai sklandė ore, paversdami klasę erdve kultūroms ir kalboms klestėti, o dalyviai, vedantieji ir organizacijos darbuotojai turėjo galimybę ugdyti savo kalbos įgūdžius. Be to, vietiniai rankdarbių gamintojai buvo malonūs bendraujant su dalyviais, nemokančiais graikų kalbos, ir parodė jautrumą kultūriniais skirtumams, ypač liečiant daiktus, užduodant klausimus ir jaučiant asmeninę erdvę. Prieš pradedant užsiėmimą visi rankdarbių gamintojai ir vedantieji buvo supažindinti su mokymų metodais.

■ **Dalyvių aktyvaus įsitraukimo skatinimas ir saugios erdvės sukūrimas, kad jie galėtų dalintis asmeninėmis istorijomis ir nuomonėmis.**

Susitikimų metu buvo jaučiama stipri dalijimosi dvasia. Interaktyvus užsiėmimų organizavimas suteikė puikią galimybę dalyviams įsitraukti į diskusiją, ir visi stengėsi užtikrinti aktyvų tų, kurie buvo drovesni, dalyvavimą. Pratimai „ledlaužiai“ kiekvieno užsiėmimo pradžioje leido dalyviams patogiau jaustis, labiau atsipalaiduoti ir geriau pažinti vienas kitą, o praktinių užsiėmimų įgyvendinimas padėjo dalyviams išlikti susikaupusiems ir susidomėjusiems. Sukūrus nedideles 2–5 žmonių grupes tam tikrai veiklai, dalyviams taip pat buvo lengviau aktyviai dalyvauti, o kitose veiklose pasirodė būtina išlaikyti grupę kuo didesnę, kad būtų suteikta galimybė pasidalinti įvairiais požiūriais. Taip pat buvo svarbu aptarti dalyvių lūkesčius ir paprašyti jų atsiliepimų prieš kiekvieną užsiėmimą, jo metu ir po jo, kad padėti jiems jaustis patogiai, pasidalinti savo tikslais bei pritaikyti veiklą pagal poreikius. Vedančiųjų lankstumas pritaikyti veiklas dalyvio poreikiams ir adaptuojant pagal esamą kalbos mokėjimo lygį, skaitmeninį raštingumą, laiko poreikiais, taip pat buvo naudingas siekiant išlaikyti grupės vienybę ir atsidavimą. Italijoje įsitraukimas ir dalyvavimas taip pat buvo įmanomas taikant „Maieutic“ metodą, kuriame kultūros paveldo tema buvo nagrinėjama per dalyvių dialogą. Graikijoje organizacijos „Active Citizens“ vadovaujanti komanda, daug dirbusi su migrantų bendruomenėmis ir lygių galimybių teorija, skatino aptarti socialinio teisingumo ir moterų bei mergaičių teisių temas. Jie suteikė galimybę dalyvėms, per savo pasakojimus, suprasti, ką reiškia būti mergina kelyje, nustatyti poreikius ir suformuoti mokymų planą. Be to, čia merginos taip pat rado socialinę erdvę, kur, b e klasės temų, galėjo pasidalinti savo nuomone ir istorijomis.

- **Dėmesys buvo skiriamas asmeninio aplanko kūrimui, kuris patenkino didelį dalyvių poreikį turėti įrankius, kurie galėtų pagerinti jų individualią profesinę karjerą.path.**

Dalyviai labai domėjosi asmeninio aplanko kūrimu ir gautais patarimais, kaip pristatyti save ir savo darbą klientams ar darbdaviams. Italijoje kai kurie iš dalyvių paprašė tolesnio vedančiųjų palaikymo rengdami savo asmeninius gyvenimo aprašymus. Ši veikla pasirodė esanti tinkama priemonė patenkinti migrantų ekonominės ir darbinės integracijos poreikius.

- **Teorinis veiklos pagrindas**

„Kritinius incidentų“ ir kūrybinio mąstymo metodikos buvo pateiktos kartu pristatant teorinį įvadą apie jų autorius, atitinkamai Margalit Cohen-Emerique ir Edward De Bono. Tai leido įtraukti metodus į plačiai pripažintą atskaitos sistemą ir parodyti jų veiksmingumą dalyviams. Dalyviams taip pat buvo suteikta galimybė išplėsti savo žinias apie metodikas.

- **Vidinės internetinės komunikacijos grupės ir adresų sąrašo sukūrimas, kad būtų galima dalytis resursais, kontaktais vidaus komunikacijai.**

Poreikis išlaikyti grupę motyvuotą ir įsitraukusią buvo patenkintas naudojantis lengvais ir betarpiškais vidinio bendravimo kanalais. Italijoje dalyviams kiekvieną savaitę per „WhatsApp“ grupę buvo primenama apie šį susitikimą ir reikėjo patvirtinti dalyvavimą. „WhatsApp“ grupė taip pat buvo naudojama kaip platforma, skirta dalintis šablonais, resursais, reikšti abejones ir užduoti klausimus apie veiklą, o elektroniniai laiškai buvo naudojami oficialesniam bendravimui. Graikijoje vedantieji taip pat skyrė dėmesio laiko planavimo įgūdžių ir asmeninės atsakomybės mokymui. Kiekviena dalyvė turėjo savo papkę, kurioje buvo sudėti jos kūrybiniai darbai, atliktų veiklų aprašymai ir tikslai bei uždaviniai, kuriuos ji norėjo pasiekti dalyvaujant mokymuose. Jie pagerino asmenų gebėjimą būti atsakingais ir atskaitingais už savo darbą. „MyHandScraft“ daug dėmesio skiria komandos formavimui ir bendruomenės sanglaudai, ir tai buvo norėta pasiekti kiekvienos sesijos metu. Nuo pat pradžių tapo akivaizdu, kad šis projektas padės migrantams ir vietos bendruomenės žmonėms rasti bendrą kalbą ir bendrus interesus. Kai kuriose projekto partnerių šalyse taip pat planuojama sukurti mažą mugę, kai bus panaikinti apribojimai, kad būtų galima pristatyti mokymų metu sukurtus rankdarbius.

3.2. Sunkumai

Daugumoje projekto partnerių šalių pagrindinės praktinių mokymų spragos buvo susijusios su pasauline pandemija ir su tuo susijusiu perėjimu prie internetinio mokymosi būdo ar atstumo laikymosi.

- **Perėjimas prie internetinio mokymosi būdo ar atstumo laikymosi trukdė dalyviams bendradarbiauti kuriant savo rankdarbius,** o vedantiesiems buvo sunkiau suteikti tikslias instrukcijas kuriant daiktus per atstumą. Socialinis atstumas sukelia sunkumų atliekant praktines veiklas, kuriose reikia atidžiai išbandyti metodus. Vaizdo kamera ir projektorius gali padėti, kai praktiniame užsiėmime reikia išlaikyti socialinį atstumą. Išankstinis vaizdo įrašų, kuriuose demonstruojama technika, įrašymas taip pat yra geras sprendimas, jei dalyviai gali naudotis įrašais ir dirbti sau tinkamu laiku.
- **Techniniai ir ryšio klausimai:** prieigos prie interneto trūkumas ir mažas skaitmeninių prietaisų prieinamumas apsunkino nuolatinio ir tęstinio besimokančiųjų dalyvavimo užtikrinimą.
- **IKT įgūdžių trūkumas:** daugumai dalyvių kilo sunkumų naudojant skaitmenines priemones, būtinas norint užtikrinti dalyvavimą internetiniuose seminaruose („Zoom“, „Jamboard“, „Google Drive“, „Power Point“, „Word“).
- **Kiti dalyvių prioritetai ir išipareigojimai, trukdantys jiems visapusiškai dalyvauti mokymuose.** Tuo metu, kai kilo daug neaiškumų, tiek vietos gyventojai, tiek migrantai savo kasdienį gyvenimą turėjo pritaikyti naujoms, netikėtoms aplinkybėms, todėl sustiprėjo poreikis jiems teikti pirmenybę svarbesnėms ekonominėms ir šeimos problemoms, o ne kitoms veikloms.
- **Dalyvių vietinės kalbos žinios:** darbas su dalyviais, turinčiais skirtingus kalbos mokėjimo lygius ir gebėjimą kalbėti bei suprasti vietinę kalbą gali sulėtinti užsiėmimus. sąlygoti vėlavimą ir/arba apsunkinti kai kurių dalyvių sklandžų bendravimą su kitais. Svarbu, kad sesijos metu būtų teikiama papildoma pagalba asmenims, turintiems kalbos sunkumų.
- **Tarpkultūrinių kliūčių ir asmeninių sunkumų sprendimas:** svarbu suprasti, kad žmonės turi daug skirtumų. Tai suteikia žmonėms galimybę išmokti naujų dalykų, bet ir geriau suprasti vienas kitą. Didelis iššūkis Graikijos komandai buvo susijęs su skaudžia ir sunkia mergaičių patirtimi bei su jų prisiminimais bei lūkesčiais. Todėl buvo pasitelkti vertėjai ir kultūros mediatoriai, kad palengvintų bendravimą

padėtų įveikti kultūrinės kliūtis. JK viena iš dalyvių buvo labai nuliūdusi dėl jos dabartinės gyvenamosios vietos ir dėl to, kad neturi palaikymo. Mokymų metu gali iškilti tam tikrų asmeninių ir psichologinių problemų, dėl to svarbu turėti galimybę kreiptis į kitus specialistus, kurie galėtų padėti spręsti išskylančius sunkumus.

- **Priemonių prieinamumas:** Graikijoje dėl nuolat didėjančio dalyvių skaičiaus buvo neįmanoma visiems dirbti vienu metu. Todėl organizatoriai nustatė besikaičiantį dalyvavimo metodą. Iš pradžių siuvimo, mezgimo ir juvelyrikos dirbtuvės vyko tuo pačiu metu, siekiant patenkinti dalyvių keliamus didelius reikalavimus. Tiems dalyviams, kurie neturėjo jokių prieinamų priemonių dirbti, organizatoriai pasiūlė dalyvauti veiklose daugiausia dėmesio skiriant kultūriniam dialogui, kultūriniam sąmoningumui ir diskusijoms.

3.3. Išmoktos pamokos ir rekomendacijos

Žemiau pateikta keletas projekto partnerių išmoktų pamokų ir rekomendacijų, kaip ateityje naudoti metodikas:

Dalyvių atranka:

- Internetiniams mokymams kvieskite dalyvius, remdamiesi jų turimais skaitmeninio raštingumo įgūdžiais. Pagrindinių IKT įgūdžių turėjimas yra pagrindas dalyvauti internetiniuose mokymuose, pavyzdžiui gebėjimas naudotis šiais įrankiais: „Google Drive“, „Jam board“, „Power Point“ ir „Word“. Homogeniškesnė grupė taip pat leidžia sklandžiau vykdyti veiklą.
- Į mokymus kvieskite kultūriškai skirtingus žmones. Jeigu įmanoma, suburkite grupę žmonių, kilusių iš įvairių skirtingų pasaulio regionų, nes tai gali išplėsti galimybes naudojant pasakojimo metodą, pasidalinimo rankdarbių technikomis įvairovę.
- Į mokymus kvieskite nuolat šalyje gyvenančius žmones. Nuolatiniai gyventojai bus labiau motyvuoti susipažinti su kitais dalyviais, kurie galėtų pagerinti jų įsitraukimą į vietos rankdarbių kūrimo ir darbinę aplinką.

Susitikimų organizavimas ir komunikacija:

- Siūlykite pasirinkti iš keleto laiko ir datos variantų. Apsvarstykite kitus žmonių užsiėmimus ir prioritetus. Jie gali dirbti skirtingu paros metu arba turėti vaikų, todėl turėtumėte suteikti kuo daugiau galimybę dalyvauti. Jei turite didelę grupę, siūlykite keletą galimų laikų: vakare/ryte, savaitgalį/darbo dieną.
- Naudokite lengvus komunikacijos kanalus ir būkite atkaklūs bendraudami. Dalyviai gali būti įsitraukę į aktualesnį problemų sprendimą, todėl nemanykite, kad savaime supranta, kad jie prisimins, kada ir kur vyks kitas susitikimas. Siųskite savaitinius priminimus, net jei susitikimas vyksta tą pačią dieną ir kiekvieną savaitę tuo pačiu metu. Dalyviai gali prarasti motyvaciją ir pamiršti įsipareigojimą, todėl visada geriau išsiųsti papildomą žinutę arba paskambinti papildomai.
- Apsvarstykite, kad sesijų metu jums gali prireikti papildomų pagalbininkų, kurie padėtų pašalinti kalbos barjerus.
- Vedant mokymus internetu gali tekti turėti vaizdo įrašus arba nuoseklias instrukcijas užsiėmimams, pasiekiamus sesijų metu ir po jų, kad žmonės galėtų dirbti savo tempu, kuris gali būti greitesnis ar lėtesnis negu kitų grupės narių.
- Jeigu įmanoma, pirmenybę teikiate akivaizdinei praktinei veiklai. Bendradarbiavimas yra geriau pasiekiamas kai dirbama tiesioginiuose susitikimuose, ypač praktinės veiklos, pavyzdžiui, kuriant bendrus rankdarbius, atveju.

Mokymų vedimas:

- Kiekvieno užsiėmimo pradžioje labai svarbu pasiūlyti įvadinę „ledlaužio“ veiklą, siekiant įveikti susikaustymą ir sukurti atpalaiduojančią atmosferą, kad dalyviai jaustųsi patogiau ir galėtų geriau pažinti kitus dalyvius.
- Labai svarbu žinoti kiekvieno dalyvio socialinę ir mokymosi aplinką, nes svarbu atsižvelgti į jų kultūrą, papročius, standartus ir kt. Norint pažinti dalyvius iš jų kilmę, naudinga paprašyti jų pasakoti ką nors apie save, iš kur jie kilę, ką mėgsta veikti, kokie yra jų pomėgiai ir pan. Vedantieji turi atidžiai stebėti dalyvius užsiėmimų metu, kad pastebėtų nedalyvaujančius žmones ir rastų alternatyvių būdų, kaip juos įtraukti.

- Pakvieskite dalyvius užrašyti seminaro, kuriame dalyvauja, tikslus ir peržvelgti juos seminaro metu. Tai padės dalyviams nepamiršti savo tikslų seminarų metu ir įvertinti, ar jie juos pasiekė prieš seminarus, jų metu ir po jų.
- Numatykite keletą momentų, kurių metu galėtumėte teikti individualią pagalbą ir patarimus. Dalyvių poreikiai gali būti skirtingi, todėl gali prireikti individualaus darbo.
- Užsiėmimo pabaigoje skirkite kelias minutes atsiliėpimų raundui, kuriame taip pat galite surinkti pasiūlymus, kas dalyvius domina. Tai gali padėti planuoti tolesnius užsiėmimus.
- Atminkite, kad dalyviai visada trokšta mokytis tol, kol jūs aprūpinate juos reikalingomis priemonėmis ir medžiaga ir dirbate kartu su jais.

Kas svarbu pabaigus mokymus:

- Kurdami saugią mokymosi erdvę, kurioje dalyviai jaustųsi patogiai, turime atsiminti, kad nesame konsultantai, todėl, iškilus poreikiui, gali tekti dalyvius nukreipti pas specialistus. Consider the opportunity to offer further guidance after the workshops on an individual level. Participants might need advice especially when it comes to networking and familiarizing with the labour market.
- Apsvarstykite galimybę pasiūlyti papildomų patarimų po seminarų individualiai. Dalyviams gali prireikti patarimų, ypač kuriant socialinius tinklus ir susipažįstant su darbo rinka.

4 Skyrius

Rankdarbių gaminų katalogas

Italija

Padėkliukas iš audinio ir virvės

Medžiagos/įrankiai

Audinys, plona virvė, klijai, medvilnė

Technika/etapai

1. Atkirpkite norimo ilgio virvės (pagal tai, kokio dydžio norite savo padėkliuko)
2. Atkirpkite audinio (dvigubai ilgesnį už virvę)
3. Apvyniokite audinį aplink virvę per visą virvės ilgį.
4. Susukti virvę, apvyniotą medžiaga, į apvalų stalo padėkliuką.
5. Susiūkite virvės galą.

Rankdarbių gamintojas

Alima Dicko

Aš buvau siuvėja nuo pat mažų dienų. Anksčiau turėjau ateljė Burkina Faso, o dabar svajoju turėti ir Italijoje.

Mokymų „MyHandScraft“ metu daug išmokau. Įpratau bendrauti su daugeliu kultūrų ir daugiau sužinojau apie itališkas tradicijas.

Italija

Servetėlė

Medžiagos/įrankiai

Nėrimo adata

Technika/etapai

Nėrimas

Rankdarbių gamintojas

Mauge Orellana

Megzti mane išmokė močiutė. Čilėje buvau moterų amatininkų grupės narė. Man labai pasisekė, kad turėjau galimybę dalyvauti projekte ir mokytis su šia grupe. Esu smalsi ir nenuilstanti kūrėja, visada ieškau naujų patirčių. Man patinka taikyti skirtingų kultūrų metodus ir formas, taip pat išsaugoti tai, ko išmokė močiutė.

Geriausia projekto „MyHandScraft“ mokymuose buvo tarpkultūriškumas. Tarpkultūriškumas praturtina, nes kiti žmonės gali padėti tau padaryti tai, ko negali padaryti vienas. Sužinojau, kad visi yra kūrybingi ir kiekvienas turi savo kūrybiškumą. Per „MyHandScraft“ mokymus sutikau labai dosnių žmonių. Jie man suteikė galimybę pamatyti jų darbus.

Italija

Plastikinė suknelė

Medžiagos/įrankiai

Plastikas, audinys, medvilnė, užtrauktukas, siūlai, adata .

Technika/etapai

1. Išmatuokite modelį, kuriam siūsite suknelę
2. Ant audinio pieštuku nupieškite figūrą
3. Iškirpkite audinį ir plastiką
4. Susiūkite audinį ir plastiką kartu, plastikas turi būti išorėje
5. Įsiūkite užtrauktuką.

Rankdarbių gamintojas

Souleymane

Savo profesijos išmokau savo šeimos siuvykloje. Italijoje esu nuo 2015 m. ir prieš trejus metus Palerme atidariau savo siuvyklą - esu ALAB amatininkų tinklo narė. Aš naudoju afrikietišką medžiagą kurdama europietiško stiliaus drabužius.

Dalyvavimas mokymuose „MyHandScraft“ man buvo tikrai gera patirtis. Tai padėjo man atsiverti naujiems dalykams. Aš sutikau daug naujų žmonių, kurie dabar ateina į mano parduotuvę pasisveikinti ar susitvarkyti drabužius.

Kipras

Lefkaros nėrinių knygų žymekliai

Medžiagos/įrankiai

Adata, siūlai, linas, pagalvė, žirklys.

Technika/etapai

Siuvinėjimas

Rankdarbių gamintojas

Benigno B. Cruz, Jr.

Labai malonu sužinoti apie kilusius iš Kipro rankdarbius Turite sutelkti dėmesį į produktą, nes jį gaminti nėra lengva.

Sara Afkhami

Aš pirmą kartą dariau Lefkaritika. Tai nuostabi partitis! Visiems rekomenduoju tai išbandyti, nes tai labai smagu!

Foivi Antoniou

Mane domina nėriniai, o čia mokausi kaip pagaminti Lefkaros nėrinių knygų žymeklius.

Kelvin Chukwuma Nwabuna, Cristina Gella
Benigno B. Cruz, Jr. Hazel Palencia, Osman Conteh,
Sara Afkhami, Christian Mbuh, Armelita V. Sunga,
Popi Anthrakopoulou, Phivi Antoniou, Anna
Frixou, Daphne Kyriakou, Elena Evagorou.

Kipras

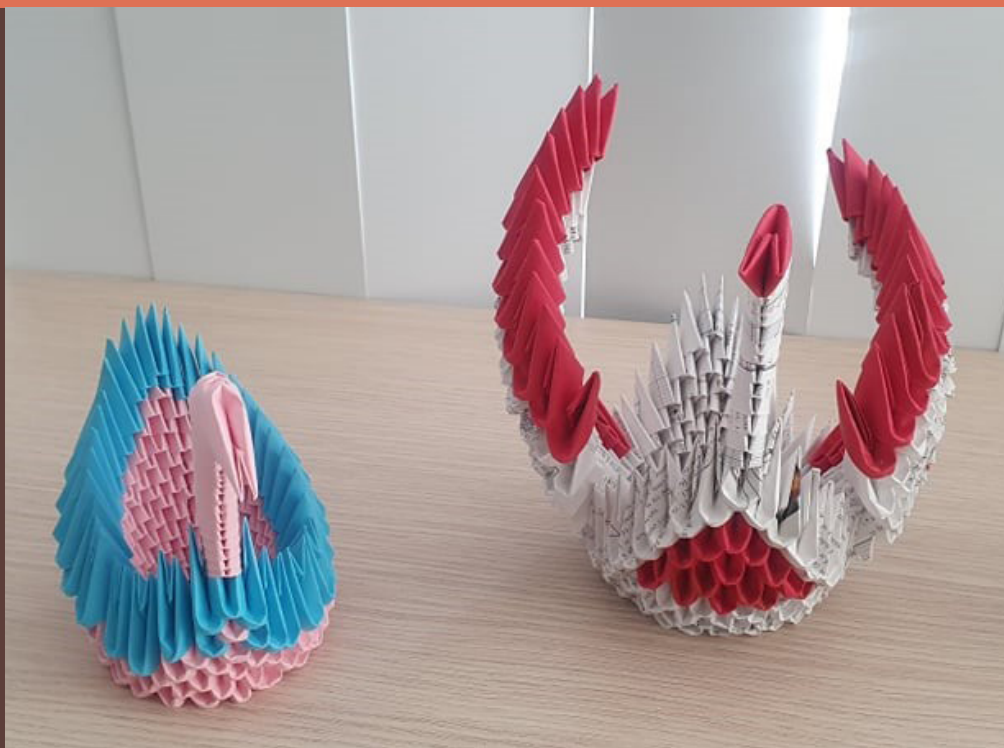
Origami gulbės (pagaminta iš perdirbamų medžiagų)

Medžiaga/įrankiai

Popierius

Technika/etapai

Origami

Rankdarbių gamintojas

Foivi Antoniou

Mes mokomės daryti origami, kuris yra tradicinė Azijos technika. Tai buvo labai įdomu, ir niekada anksčiau to nedariau. Man labai įdomu pamatyti, ką dar sukursiu.

Armelita V. Sunga

Mes norime pasidalinti savo patirtimi iš Filipinų. Yra daugybė produktų, pagamintų iš perdirbamų medžiagų, iš atliekų, iš šiukšlių! Mes paverčiame juos naudingą produktą!

Kelvin Chukwuma Nwabuna, Cristina Gella, Benigno B. Cruz, Jr. Hazel Palencia, Osman Conteh, Sara Afkhami, Christian Mbuh, Armelita V. Sunga, Popi Anthrakopoulou, Phivi Antoniou, Anna Frixou, Daphne Kyriakou, Elena Evagorou.

Jungtinė Karalystė

Origami drugeliai

Medžiagos/įrankiai

Popierius, spalvoti žurnalai

Technika/etapai

Origami

1. Sulenkite popierių įstrižai į abi puses
2. Apverskite popierių ir sulenkite jį horizontaliai ir vertikalčiai,
3. Sulenkite į vidų palei vieną iš horizontalių linijų, kad susidarytų trikampis
4. Paimkite apatinį vieno atvarto kampą ir šiek tiek užlenkite į viršų
5. Pakartokite tai su kitu atvartu
6. Paėmę apatinį drugelio galiuką, sulenkite jį atgal ir aukštyn, kad galiuką būtų galima sulenkti per priekį.
7. Sulenkite į vidų palei vidurinę liniją, kad laikytųsi.

Rankdarbių gamintojas

Sayed

Tai yra įdomus rankdarbis su lengvai įvykdomomis instrukcijomis. Man patinka visi gaminiai iš popieriaus. Tai galima panaudoti puošiant nuotraukų rėmelius ar kuriant koliažą.

Sayed, Shoxan, Kloberta, Dashti, Alida, Memory, Cecylia, Mimi, Bariat, Moustafa

Jungtinė Karalystė

Makramė augalų laikikliai

Medžiagos/įrankiai

Virvelės (pagamintos iš medvilnės, lino, kanapių, džiuo, odos ar kitos medžiagos)

Technika/etapai

Makramė

1. Paruoškite priemones: dvi 335 cm ilgio, keturias 240 ir medinį žiedą.
2. Pakabinkite žiedą akių aukštyje ir pririškite keturias trumpesnes virveles, kad jos būtų lygios iš abiejų pusių.
3. Pririškite dvi ilgesnes virves šonuose, kad priekinės virvės būtų tolygios su kitomis virvėmis, o galinės virvės būtų ilgesnės.
4. Pradedant nuo ilgesnės šoninės virvės, padarykite susuktus 15 cm ilgio mazgus.
5. Padalinkite virves į 3 grupes po 4 virves
6. 30 cm žemiau padarykite po 2 plokščius (kvadratinčius) mazgus kiekvienoje virvių grupėje, įsitikindami, kad jie yra tiksliai vienodame aukštyje,
7. 15 cm žemiau dvi virves iš vienos grupės ir dvi iš arčiausiai esančios kitos ir sujunkite jas dviem plokščiais mazgais, pakartokite tą patį procesą su dviem kitomis grupėmis.
8. Atkirpkite 30 cm virvę, sulenkite ją ir laikykite vienoje rankoje
9. Suimkite virves 15 cm žemiau nei paskutinis mazgas, pridėkite apdailos virvę ir apsukite ją aplink makramė tiek kartų, kiek reikia, perverkite per apdailos virvę ir patraukite, kad užmaskuotumėte mazgą.
10. Nukirpkite visas virves paliekant jas norimo ilgio.

Rankdarbių gamintojas

Kloberta

„Smagu tai gaminti, taip pat gamins gražiai atrodo! Šiek tiek sudėtinga pradėti nuo plokščių mazgų, tačiau antras mazgas yra daug lengvesnis“.

Shoxan, Sayed, Kloberta, Dashti Alida, Memory, Cecylia, Mimi, Bariat.

Jungtinė Karalystė

Popierinė dovanų dėžutė

Medžiagos/įrankiai

Popierius

Technika/etapai

1. Atkirpkite 27,5 cm x 15 cm spalvoto arba dekoratyvinio popieriaus gabalėlį
2. Sukurkite tinklėlį, kuriame turite 18 stačiakampių, kurių dydis 5 cm x 4,4 cm.
3. Viršutinėje eilutėje viename stačiakampyje nupieškite dvi arkas,
4. Suskaičiuokite visas linijas ir jas sulenkite,
5. Padarykite įpjovas apatinėje stačiakampių eilėje ir šone, visiškai išpjaudami apatinį kairįjį stačiakampį,
6. Užtepkite PVA klijus ant kitų dviejų likusių trikampių ir leiskite jam išdžiūti,
7. Sulenkite žemiausius stačiakampius, kad susidarytumėte dugną, ir juos suklijuokite,
8. Viršuje išmuškite skylutes, užriškite juostelę ir sudėkite viską į vieną. Galite pririšti mažą varpelį arba vardo kortelę.

Rankdarbių gamintojas

Bariat

Šią užduotį buvo sunku atlikti žmonėms, kuriems iškilo sunkumų matuojant popierių. Užduoties atlikimo metu pasitikrinome ne tik rankų darbo įgūdžius, bet ir matematinius gebėjimus.

Bariat, Mimi, Aneta, Shoxan, Sayed, Kloberta
Dashti, Alida, Memory, Cecylia, Moustaf.

Jungtinė Karalystė

Gerumo akmenukai

Medžiagos / įrankiai

Akmenukas, akriliniai dažai, taškavimo įrankiai, bambukinė lazdelė.

Technika/etapai

1. Nuvalykite ir išdžiovinkite akmenuką, kurį ketinate naudoti, kai jis bus sausas, užtepkite pagrindinį akrilo sluoksnį,
2. Kai pagrindas bus sausas, nupieškite pasirinktą piešinį. Šis piešinys buvo nupieštas naudojant taškavimo įrankius, pagamintus iš bambuko lazdelės ir dantų krapštuko,
3. Užtepkite viršutinį sluoksnį ir palaukite, kol išdžius.

Rankdarbių gamintojas

Ailda

Tai puikus būdas pagaminti kažką gražaus ir rankdarbiams panaudoti daiktus iš gamtos.

Ailda, Kloberta, Bariat, Cecylia.

Graikija

Megztas krepšys

Medžiagos/įrankiai

Verpalai, žirklės, mezgimo virbalai, užsegimas, siūlai ir adata.

Technika/etapai

Mezgimas

Rankdarbių gamintojas

P. N.

Visada maniau, kad man neįmanoma išmokyti megzti. Priešingai, G. Man pademonstravo mezgimo procesą žingsnis po žingsnio. Džiaugiuosi, kad turėjau galimybę dalyvauti ir išmokyti šios technikos. Pasirengiau siūti puikius daiktus, P. Išmokė kaip atlikti visus reikiamus žingsnius.

A. K.

Aš visada norėjau išmokyti megzti krepšį, bet niekada neturėjau galimybės mokytis. Per programą atradau pomėgį, kurį taip pat galėčiau testuoti kaip profesiją. Dalyvauti mokymuose man buvo labai smagu. Išmokau naudotis siuvimo mašina ir pasidariau gražų krepšį.

E. E.

Išmokau daugybės rankdarbių; būtų gerai dirbti dizainerio darbą.

I. A.

Noriu turėti siuvimo mašiną ir pradėti dirbti.

Graiikija

Plaukų raištis

Medžiaga/įrankiai

Audinys, siūlai, adata, žirkklės, guma.

Technika/etapai

1. Sulenkite audinį per pusę, sudygsniuokite ilgąją kraštinę, palikdami tarpą
2. Sulenkite audinį pusiau
3. Susiūkite galus
4. Įvertikite gumą
5. Uždygsniuokite tarpą.

Rankdarbių gamintojas

M. A.

Tai yra vienas įdomiausių dalykų, kuriuos padariau iki šiol. Džiaugiuosi, kad sesijos tęsis. Visi prašo mano sukurto daikto!

M. E.

Atradau naują polinkį ir kas žino – gal ilgainiui galiu tapti sėkminga dizainere.

M. Y.

Šie mokymai buvo būtent tai, ko man reikėjo! Pagaliau mano kūryba sužibėjo!

Graikija

Kaukė

Medžiaga/įrankiai

Lėkštė, audinys, siūlai, adata, žirklys, guminė juosta, kaištis.

Technika/etapai

1. Padėkite audinį ant stalo ir, naudodami lėkštę, iškirpkite apvalią formą
2. Sulenkite du kartus, kad gautumėte keturis išlenktus trikampus vienas ant kito, tada nukirpkite trikampių šonus, kad turėtumėte keturias atskiras formas
3. Sudėkite dvi dalis viena ant kitos, viena nukreipta žemyn ir viena į viršų. atlikite tą patį su kitomis dviem dalimis.
4. Uždėkite dvi dalis viena ant kitos ir susiūkite aplink kraštus palikdami nedidelį tarpą viename gale
5. Iverkite gumą į kaukę ir suriškite

Rankdarbių gamintojas

F. A.

Esu pasirengęs aktyviai dalyvauti būsimuose mokumuose ir sužinoti dar daugiau dalykų.

A. K.

Tikrai toliau tęsiu siuvimo veiklą, nes manau, kad padariau pažangą ir įdėjau daug pastangų. Esu dėkinga už šią galimybę. Karantino metu praleidau laiką kokybiškai, o tai yra svarbu tiek man, tiek mano profesiniams įgūdžiams.

F. A., A. K., M. Y.

Lithuania

Mezgimas

Reikalingi įrankiai

Virbalai ar vašelis, siūlai, turi atitikti norimą mezgti modelį. Kepurėms vieni, tapkėms kitokie, servetėlėms -linas/medvilnė.

Darbo eiga

1. Pasirenkame norimo modelio trafaretą.
2. Perskaičiuojame mezginio "akis".
3. Žiūrint į schemą, mezgti pagal raštą.

Rankdarbių gamintojas

Sigita Ryženiniene

Buvo smagu prisiminti mezgimą ir pasikeisti patirtimi, mezginių raštais.

Lina Rakliaviciene

Čia įgyjusi patirties, galėsiu panaudoti trečiojo amžiaus universiteto renginiuose.

Natalja Podoliansko

Smagu dalintis naujais darbeliais, pasikeisti raštais.

Aiste Povilauskiene

Noriai dalinausi savo darbų raštais, patarimais.

Regina Zainetdinoviene

Sužinojau naujų rankdarbių, bandysiu pati padaryti.

Sigita Ryženiniene, Regina Zainetdinoviene
Lina Rakliaviciene, Aiste Povilauskiene, Lidija Morkuniene,
Natalja Podoliansko.

Lithuania

Karpiniai

Reikalingi įrankiai

Mažos žirklės, baltas popierius, spalvotas popierius, galima naudoti rėmelius, kad paruošti paveikslėlius.

Darbo eiga

1. Pasiruošiamo trafaretą, kad darbas greičiau vyktų galime sudėti kelis popieriaus lapus ir iš karto kirpi kelis karpinius.
2. Karpiniais galima puošti langus.
3. Karpinį padėjus ant spalvoto popieriaus galima įrėminti kaip paveikslėlį

Rankdarbių gamintojas

Karina Los

Man tai buvo naujiena, noriai mokiausi.

Sigita Ryženiniene

It's fun to see a quick result of your work, although a lot of diligence is required.

Regina Zainetdinoviene

Bus geros ir įdomios dovanos Kalėdoms.

Vida Jegrofoviene

Daug įdomių idėjų pasisėmiau.

Natalja Podolianko

Galėsiu kartu su anūke puošti Kalėdoms ir Naujiems metams. Labai smagiai praleidome laiką.

Vida Jegrofoviene, Sigita Ryženiniene, Regina Zainetdinoviene, Lina Rakliaviciene, Aiste Povilauskiene, Ramune Ivanauskaite, Natalja Podolianko, Karina Los, Lidija Morkuniene, Lina Rakliaviciene.

Lithuania

Šventinės atvirutės

Reikalingi įrankiai

Small scissors, white paper,
colored / glossy paper, glue,
colored strips.

Darbo eiga

1. Lankstome popieriaus lapą
iki norimo dydžio.
2. Galima karchyti kraštus
dantytomis žirkklėmis
(zigzagais).
3. Perrišti juostele.
4. Priklijuoti snaigę
viršutiniame lape.

Rankdarbių gamintojas

Ramune Ivanauskaite

*Visada domėjauosi karpiniais ir atviručių gamyba. Labai geras
startas prieš šventes.*

Sigita Ryzeniniene

Smaagu buvo prisiminti kaip reikia daryti atvirutes.

Regina Zainetfdinoviene

Ačiū už geras idėjas.

Natalja Podolianko

Good to work together!

Danute Gelaziene

Niekada neskiriau tiek daug laiko rankdarbiams. Labai patiko!

Lina Rakliaviciene

*Galima antra kartą panaudoti medžiagas ir suteikti kitiems
džiaugsmą.*

Ramune Ivanauskaite, Aiste Povilauskiene, Sigita Ryzeniniene,
Regina Zainetfdinoviene, Natalja Podolianko, Lidija Morkuniene,
Danute Gelaziene, Vida Jegrofoviene
Lina Rakliaviciene.

myhandcraft.eu

f @myhandcraft.project

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.